

**Zarządzenie nr 9/2024
Dziekana Wydziału Społeczno- Humanistycznego
Uniwersytetu WSB Merito w Gdańsku
z dnia 2 czerwca 2024 r.
dotyczące zatwierdzenia zmian do regulaminu dyplomowania na kierunku psychologia**

Działając na podstawie § 22 Statutu Uniwersytetu WSB Merito w Gdańsku, nadanego uchwałą nr 1/40/2023 Zarządu Centrum Rozwoju Szkół Wyższych Merito sp. z o. o. z dnia 30 sierpnia 2023 r. zarządzam co następuje:

§ 1

Wprowadzam zmiany do Regulaminu procesu dyplomowania na kierunku psychologia jednolite studia magisterskie o profilu praktycznym, który stanowi załącznik nr 1 do niniejszego Zarządzenia.

§ 2

Traci moc zarządzenie Dziekana nr 15/2023.

§ 3

Zarządzenie wchodzi z dniem wydania.

REGULAMIN PROCESU DYPLOMOWANIA NA KIERUNKU PSYCHOLOGIA JEDNOLITE STUDIA MAGISTERSKIE

§ 1

INFORMACJE OGÓLNE

1. Praca magisterska jest samodzielnym opracowaniem określonego zagadnienia naukowego, prezentującym pogłębioną wiedzę i umiejętności studenta związane ze studiami na kierunku psychologia, jednolitych studiach magisterskich o profilu praktycznym oraz umiejętności samodzielnego analizowania raportów z badań, opracowań naukowych, prezentowania wyników i wnioskowania.
2. Praca magisterska powinna być pracą teoretyczno-empiryczną, o rozwiniętym badawczym warsztacie psychologicznym. Podstawą pracy magisterskiej jest określenie problemu badawczego, sformułowanie celu badawczego oraz hipotez badawczych. Weryfikacja hipotez, poprzez realizację celu badawczego, wymaga merytorycznego przygotowania autora. Konieczne są więc dogłębne studia literatury przedmiotu (w tym baz naukowych i prac zwartych), z akcentem na współczesne osiągnięcia myśli psychologicznej. Część empiryczna pracy, oprócz rozdziału metodologicznego, zawiera samodzielną prezentację wyników (z użyciem adekwatnych testów statystycznym, dedykowanych testowaniu założonych hipotez), ich dyskusję i sformułowanie wniosków. Praca magisterska wymaga zastosowania zaawansowanych i nowoczesnych metod badawczych, stosownie do tematu i celu pracy. Badania, zarówno teoretyczne, jak i empiryczne, nakierowane są na realizację założonego celu badawczego i ostatecznie weryfikację przyjętych hipotez badawczych. Autor pracy magisterskiej powinien wykazywać się zdolnością krytycznego, autorskiego spojrzenia na podejmowane kwestie, a sposób prowadzenia wywodu, powinien cechować się oryginalnością i otwartością.
3. Student przygotowuje pracę magisterską w języku polskim

§ 2

TERMIN WYBORU I ZASADY ZATWIERDZANIA TEMATÓW PRACY DYPLOMOWEJ

1. Terminarz działań związany z procesem dyplomowania:
 - a) Menedżer kierunku psychologia określa, którzy pracownicy spośród nauczycieli akademickich mogą pełnić funkcję kierującego pracą dyplomową. Promotorem pracy może być nauczyciel, który ukończył studia psychologiczne, posiada co najmniej stopień naukowy doktora.
 - b) Biuro Obsługi Studenta przekazuje studentom listę promotorów wraz z problematyką prac dyplomowych (w określonym terminie). Problematyka prac odzwierciedla kierunkowe efekty uczenia się.
 - c) Promotor przedstawia propozycję wstępnych tematów prac magisterskich do zatwierdzenia przez managera kierunku (po ostatnich zajęciach pierwszego semestru z seminarium dyplomowym).

- d) Tematy prac magisterskich weryfikowane są przez Kierunkowy Zespół Programowy
2. Zgodnie z terminarzem działań związanych z procesem dyplomowania:
- magistrant zapoznaje się z tematyką proponowanych projektów prac magisterskich,
 - magistrant wybiera promotora pod kątem proponowanej tematyki i zapisuje się (w Extranecie) na seminarium magisterskie przed rozpoczęciem 8 semestru zajęć.
3. Przy ustalaniu tematu pracy magisterskiej bierze się pod uwagę kierunek studiów, wybraną specjalność oraz zainteresowania naukowe magistranta.
4. Promotor po 1 semestrze seminarium przekazuje managerowi kierunku psychologia, a ten Kierunkowemu Zespołowi Programowemu, tematy prac magisterskich.
5. Każdy promotor określa zasady kontaktu z magistrantami oraz szczegółowe kryteria zaliczeń w poszczególnych semestrach i podaje je do wiadomości studentów podczas pierwszych zajęć oraz na platformie Moodle, na początku semestru w którym realizowane jest seminarium magisterskie (na pierwszym spotkaniu z magistrantami).

§ 3

WYTYCZNE DOTYCZĄCE PISANIA PRACY DYPLOMOWEJ

- Przygotowanie pracy dyplomowej nadzorowane jest przez kierującego pracą (promotora).
- Promotor pracy dyplomowej określa jej kształt i zapewnia magistrantowi opiekę naukową.
- Magistrant zobowiązany jest do:
 - stosowania się do wymagań określonych w Regulaminie,
 - samodzielnego i rzetelnego wykonania pracy,
 - przestrzegania praw autorskich i innych praw osób trzecich, między innymi poprzez:
 - prawidłowe wskazywanie (cytowanie) źródeł literackich, w tym pochodzenia rysunków, tablic itp.,
 - zgodne z prawem wykorzystywanie do badań testów psychologicznych i stosowanie w trakcie badań wyłącznie oryginalnych arkuszy badań lub zakupionych jednostek badawczych,
 - takie korzystanie z narzędzi informatycznych np. generatorów treści, aby praca magisterska nadal pozostawała pracą samodzielnie przygotowaną przez studenta pod opieką promotora (a nie plagiatem treści wygenerowanych przez narzędzie informatyczne np. Chat GPT);
 - zakupu na własny koszt u wydawcy formularzy testów psychologicznych (np. jeżeli wydawcą testu psychologicznego jest Pracownia Testów Psychologicznych Polskiego Towarzystwa Psychologicznego magistrant zobowiązany jest do dostarczenia do Działu Handlowego Pracowni Testów Psychologicznych PTP upoważnienia dla studenta wystawionego przez promotorą, pod kierunkiem którego prowadzone jest badanie, dotyczy to zarówno zakupu arkuszy testowych, jak i nabycia jednostek badawczych na Platformie Epsilon);
 - student korzystający z testów psychologicznych opublikowanych w czasopismach i podręcznikach naukowych jest zobowiązany do uzyskania zgody autora na wykorzystanie narzędzia diagnostycznego w pracy magisterskiej;
 - etapowego konsultowania postępów pracy z promotorem, zgodnie z ustalonym harmonogramem,
 - przedstawienia na seminarium magisterskim założeń oraz wyników pracy dyplomowej, co jest

jednym z warunków zaliczenia seminarium,

- h) przedstawienia promotorowi ostatecznej samodzielnie napisanej wersji pracy – bez błędów językowych, ortograficznych, gramatycznych, edycyjnych i metodologicznych; wraz z załączonym pakietem wypełnionych przez osoby badane oryginalnych formularzy zastosowanych w trakcie badań testów psychologicznych.
4. Student w uzasadnionych przypadkach za zgodą promotora może prowadzić badania do pracy magisterskiej za pośrednictwem mediów społecznościowych.
5. Ocenę pozytywną z seminarium dyplomowego w ostatnim semestrze studiów student może uzyskać po złożeniu pracy magisterskiej, kompletnej i pozytywnie ocenionej przez promotora pracy (oraz program plagiatowy JSA).
6. Student psychologii jednolitych studiów magisterskich zobowiązany jest złożyć egzamin dyplomowy do dnia określonego przez harmonogram danego roku akademickiego.
7. Podczas egzaminu dyplomowego student odpowiada na pytania z zakresu pracy i treści realizowanych w trakcie studiów.
8. W przypadku długotrwałej nieobecności promotora, która mogłaby spowodować niezłożenie pracy przez magistranta w terminie, Dziekan w porozumieniu ze studentem wyznacza osobę, która przejmie obowiązki promotora.

§ 4

PROCEDURA WERYFIKACJI ANTYPLAGIATOWEJ UNIWERSYTETU WSB MERITO

Każda praca magisterska zrealizowana na Wydziale Humanistyczno- Społecznym Uniwersytetu WSB Merito w Gdańsku poddawana jest ocenie oryginalności pracy w Jednolitym Systemie Antyplagiatowym (JSA).

§ 5

OCENA PRACY DYPLOMOWEJ I EGZAMIN DYPLOMOWY

1. Warunkiem ukończenia studiów jest pozytywne zaliczenie egzaminu dyplomowego.
2. Student ostatniego roku studiów jest zobowiązany do złożenia pracy magisterskiej zgodnie z terminarzem złożenia pracy i obron, określonym w harmonogramie danego roku akademickiego.
3. Praca magisterska musi zostać oceniona przez recenzenta. Recenzentem pracy może być osoba, która posiada co najmniej stopień naukowy doktora.
4. Promotor oraz recenzent opracowują opinię o pracy dyplomowej.
5. W przypadku, gdy ocena pracy dokonana przez recenzenta jest niedostateczna dziekan powołuje drugiego recenzenta. Jeżeli ocena wystawiona przez drugiego recenzenta jest pozytywna, dopuszcza się studenta do egzaminu dyplomowego. W przeciwnym razie zostaje on skreślony z listy studentów.
6. Warunkiem dopuszczenia studenta do egzaminu dyplomowego jest:
- uzyskanie wymaganej programem studiów liczby punktów ECTS, odbycie wymaganej liczby godzin zajęć oraz uzyskanie pozytywnych ocen z wszystkich zaliczeń i egzaminów przewidzianych w programie studiów, w tym praktyki zawodowej.
 - uzyskanie pozytywnej oceny pracy dyplomowej od promotora i recenzenta w przypadku studiów II stopnia oraz jednolitych studiów magisterskich, a w przypadku studiów I stopnia o ile przewiduje to program studiów.
 - elektroniczne rozliczenie karty obiegowej poprzez portal elektroniczny Uczelni

7. Egzamin dyplomowy odbywa się przed komisją powołaną przez dziekana, w skład której wchodzą: przewodniczący oraz kierujący pracą dyplomową (promotor) i recenzent, jako członkowie.
8. Przewodniczącym komisji egzaminu magisterskiego jest dziekan albo osoba upoważniona przez dziekana.
9. Egzamin dyplomowy odbywa się w języku polskim.
10. Egzamin dyplomowy powinien odbyć się w terminie przewidzianym harmonogramem roku akademickiego.
11. Egzamin dyplomowy jest egzaminem ustnym. Zagadnienia egzaminacyjne znajdują się w załączniku nr 5.
12. W czasie egzaminu dyplomowego student udziela odpowiedzi:
 - a) na jedno zagadnienie, losowane spośród trzech zagadnień przygotowanych przez promotora, dotyczące problematyki przedmiotów kierunkowych lub specjalnościowych dla programu studiów, warunkiem przejścia do puli pytań z pracy dyplomowej jest pozytywne zaliczenie odpowiedzi z tematyki zagadnień przedmiotów kierunkowych;
 - b) na dwa pytania dotyczące problematyki podjętej w przygotowanej pracy dyplomowej przygotowane przez recenzenta.
13. Na zakończenie egzaminu dyplomowego komisja ustala ocenę egzaminu dyplomowego i ostateczną ocenę studiów.
14. Podstawą obliczenia końcowego wyniku studiów są:
 - a) $\frac{1}{2}$ średniej arytmetycznej wszystkich ocen z egzaminów i zaliczeń przedmiotów, które nie kończą się egzaminem (nie dotyczy wychowania fizycznego), otrzymanych podczas studiów, z wyjątkiem przedmiotów, których zaliczenie poświadczane jest wpisem „zal” w przypadku studiów II stopnia, jednolitych studiów magisterskich i studiów I stopnia, na kierunkach, które w programie studiów przewidują pracę dyplomową lub $\frac{3}{4}$ średniej arytmetycznej wszystkich ocen z egzaminów i zaliczeń z przedmiotów, które nie kończą się egzaminem (nie dotyczy wychowania fizycznego), otrzymanych podczas studiów, z wyjątkiem przedmiotów, których zaliczenie poświadczane jest wpisem „zal” w przypadku studiów I stopnia, na kierunkach, których program studiów nie przewiduje prac dyplomowych
 - b) $\frac{1}{4}$ średniej arytmetycznej ocen pracy dyplomowej wystawionych przez promotora i recenzenta w przypadku studiów II stopnia, jednolitych studiów magisterskich i studiów I stopnia, na kierunkach, które w programie studiów przewidują pracę dyplomową
 - c) $\frac{1}{4}$ średniej arytmetycznej ocen z egzaminu dyplomowego.
15. Komisja egzaminu dyplomowego może, w uzasadnionych przypadkach, o pół stopnia podwyższyć lub obniżyć ocenę obliczoną zgodnie z pkt. 14.
16. W przypadku uzyskania, w pierwszym terminie, z egzaminu dyplomowego oceny niedostatecznej lub nieprzystąpienia do egzaminu, studenta obowiązuje ostateczny termin egzaminu, określony przez Dziekana.
17. W przypadku niezłożenia egzaminu dyplomowego w drugim terminie lub powtórnego nieprzystąpienia do egzaminu dyplomowego dziekan podejmuje decyzję o skreśleniu studenta z listy studentów.
18. Z przebiegu egzaminu dyplomowego sporządza się protokół.

§ 6

SKUTKI NIE ZŁOŻENIA EGZAMINU DYPLOMOWEGO W CZASIE

Student, który nie złoży egzaminu dyplomowego zgodnie z terminami złożenia pracy i obron, określonymi w harmonogramie danego roku akademickiego, zostaje skreślony z listy studentów na zasadach określonych w regulaminie studiów.

ZAŁĄCZNIKI:

1. Strona tytułowa pracy dyplomowej
2. Spis treści pracy magisterskiej
3. Wytyczne metodologiczne opracowania pracy magisterskiej
4. Wymagania redakcyjne – styl APA 7th. edition
5. Zagadnienia egzaminacyjne

UNIWERSYTET WSB MERITO W GDAŃSKU (16)

WYDZIAŁ SPOŁECZNO-HUMANISTYCZNY (14)

JAN KOWALSKI (14)

nr albumu 00101 (12)

**STYLE PRZYWIĄZANIA A
FUNKCJONOWANIE W BLISKICH
ZWIĄZKACH (20 pogrubiona)**

Praca magisterska (14)

na kierunku Psychologia (14)

Praca napisana pod kierunkiem (12)

dra Jana Kowalskiego (12)

Gdańsk, 2024 (12)

Załącznik nr 1.2 Wzór spisu treści

SPIS TREŚCI

WSTĘP

ROZDZIAŁ 1: TEORETYCZNY

- 1.1 Podrozdział
- 1.2 Podrozdział
- 1.3 Podrozdział

ROZDZIAŁ 2: TEORETYCZNY

- 2.1 Podrozdział
- 2.2 Podrozdział
- 2.3 Podrozdział

ROZDZIAŁ 3: METODOLOGIA BADAŃ WŁASNYCH

- 3.1 Problem i cel badań, pytania i hipotezy badawcze.....
- 3.2 Procedura (model) badań
- 3.3 Narzędzia badawcze
- 3.4 Charakterystyka osób badanych.....
- 3.5 Testy statystyczne

ROZDZIAŁ 4: WYNIKI BADAŃ WŁASNYCH

- 4.1 Wyniki badań
- 4.2 Dyskusja i wnioski.....

PODSUMOWANIE

BIBLIOGRAFIA (APA 6ed./ 7ed.)

ABSTRACT

SPIS TABEL

SPIS RYCIN

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik 1.3. Wytyczne metodologiczne opracowania pracy magisterskiej

Wytyczne metodologiczne dotyczące pisania pracy magisterskiej

I. WYMAGANIA FORMALNE

1. Ogólna konstrukcja pracy

Zaleca się następującą strukturę pracy magisterskiej:

- a) strona tytułowa – praca musi posiadać stronę tytułową napisaną w języku polskim (załącznik 1.1);
- b) oświadczenie autora pracy;
- c) spis treści – umieszcza się w nim – w kolejności występowania - wszystkie części składowe pracy dyplomowej z podziałem na rozdziały i podrozdziały, z podaniem stron, od których się zaczynają;
- d) wstęp (introduction) – stanowi wprowadzenie w problematykę pracy; wprowadzenie w psychologii rozpoczyna się od zaprezentowania sformułowanego problemu badawczego, następnie należy skrótnie opisać najważniejsze dotychczasowe badania na ten temat, dalej wskazać na braki w literaturze, opcjonalnie wskazać na znaczenie badań dla określonej grupy odbiorców oraz sformułować cel badań;
- e) rozdziały teoretyczne (literature review, theory) – w ich treści student musi wykazać się wiedzą zdobytą na studiach z zakresu podjętego tematu oraz znajomością aktualnej (nie starszej niż 10 lat, w tym anglojęzycznej) literatury dotyczącej rozpatrywanego problemu (w przypadku powołania na klasyczne pozycje bibliograficzne dopuszcza się odstępstwo od tego wymogu);
- f) założenia metodologiczne badań psychologicznych powinny zawierać następujące etapy procesu badawczego (methods):
 - 1. SFORMUŁOWANIE PROBLEMU BADAŃ
 - 2. ANALIZĘ ZMIENNYCH (DEFINICJE, OPERACJONALIZACJA)
 - 3. SFORMUŁOWANIE PYTAŃ I HIPOTEZ BADAWCZYCH
 - 4. WYBÓR MODELU BADAWCZEGO (KORELACYJNY/ EKSPERYMENALNY)
 - 5. OPIS (KONSTRUKCJA) NARZĘDZI POMIARU ZMIENNYCH
 - 6. CHARAKTERYSTYKĘ OSÓB BADANYCH
 - 7. OPIS BADANIA WŁAŚCIWEGO
 - 8. PREZENTACJĘ UZYSKANYCH WYNIKÓW
 - 9. STATYSTYCZNE TESTOWANIE HIPOTEZ BADAWCZYCH

10. DYSKUSJĘ UZYSKANYCH WYNIKÓW I WNIOSKOWANIE

Uwaga:

W rozdziale tym student przywołuje po jednej definicji terminologicznej istotnego zagadnienia metodologicznego ze wskazaniem na kontekst psychologiczny (np. powołuje się na definicję procedury badań czy metod sprawdzania hipotez, narzędzi pomiaru, zmiennych, operacyjonalizacji, trafności pomiaru i rzetelności itd.).

W przypadku opisu narzędzi pomiaru – np. testów psychologicznych – student podaje nazwę narzędzia (polską, oryginalną), autorów (w przypadku testów adoptowanych autorów wersji oryginalnej i polskiej), przeznaczenie testu, opis skal, charakterystykę wskaźników rzetelności i trafności, informacje na temat standaryzacji, obiektywności i norm.

- g) rozdział opisujący wyniki badań własnych autora (results) – wyniki powinny być opisane i jeśli istnieje możliwość przedstawione (zgodnie z zasadami edytorskimi APA 6ed./ 7ed.) w postaci tabel i rysunków; w rozdziale tym powinny być użyte najbardziej rozpowszechnione testy statystyczne w praktyce badawczej psychologów (testy istotności różnic oraz wskaźniki wielkości efektu, współczynniki siły związku); brak użycia testów statystycznych w prezentacji wyników badań można uznać za niespełnienie standardu opracowania pracy magisterskiej.
- h) dyskusja zakończona wnioskami (discussion) – należy wskazać na stopień realizacji celów badań, oraz zweryfikować postawione hipotezy badawcze i sformułować wnioski wynikające z pracy; w dyskusji przeprowadza się polemikę z badaniami innych autorów; wnioski nie mogą być jedynie powtórzeniem wyników; powinny wskazywać kierunek zmian lub zalecenie utrzymania aktualnego stanu;
- i) bibliografia (references) – powinna zawierać tylko takie pozycje, na które autor powoływał się w tekście przynajmniej raz; w bibliografii muszą znaleźć się także adresy stron internetowych wykorzystywanych przy pisaniu pracy w kolejności alfabetycznej (przy czym w wersji APA 7ed. netografia nie jest już wyodrębniona oddziennie); rekomendowane jest korzystanie przez studenta ze specjalistycznych programów do obsługi bibliografii, np. Endnote (EndNote Web, obsługiwany przez firmę Clarivate) lub funkcji zarządzania źródłami w programie Word; konieczne jest skorzystanie przez magistranta z naukowych baz danych, w tym szczególnie do APA PsycArticles, Medline, Pubnet, ERIC- Educational Resource Information Center
- j) spisy tabel i rysunków (tables, figures) (powinny być sporządzane automatycznie);
- k) załączniki (appendices) – zawiera ponumerowane załączniki; np.: mapy, tabelaryczne zestawienia danych, które nie zostały zamieszczone przy analizie wyników badań, dodatkowe fotografie, akty prawne, kwestionariusze ankiety, wywiadu, inne dokumenty w zależności od specyfiki problematyki pracy dyplomowej;

Wymogi ogólnouczeliane składu tekstu

1. Praca dostarczana do Biura Obsługi Studenta ma formę wydruku oprawionego w miękką oprawę z przezroczystą przednią częścią okładki umożliwiającą odczytanie strony tytułowej (sposób zszycia uniemożliwiający wymianę kart).
2. Kartki w pracy dostarczanej do Biura Obsługi Studenta z przeznaczeniem do archiwum powinny być zapisane dwustronnie w formacie A4.
3. Praca powinna być napisana w edytorze tekstu czcionką Times New Roman o rozmiarze „12”, przypisy dolne „10”. Do całego tekstu pracy stosuje się justowanie (wyrównanie tekstu do obu marginesów).
4. Rozłożenie tekstu na stronie powinno uwzględniać:
 1. odpowiednie marginesy: górny, dolny i zewnętrzny po 2,5 cm (wewnętrzny 3,5 cm),
 2. odstęp między wierszami – 1,5 ;
 3. akapity dla wyróżnienia nowych sekwencji poruszanych w tekście (wcięcie akapitu 1,25).
5. Każdy nowy rozdział pracy (i inna część pracy równa rozdziałowi, np. wstęp i zakończenie) powinien rozpoczynać się od nowej strony.
6. Do numeracji i tytułów rozdziałów stosuje się czcionkę pogrubioną 14 pkt, do numeracji oraz tytułów podrozdziałów czcionkę pogrubioną 13 pkt. Nie należy stawiać kropek na końcu tytułów rozdziałów i podrozdziałów.
7. Wszystkie strony są ponumerowane (numeracja stron w stopce wyrównana do prawej, czcionka o rozmiarze 12 pkt., nie umieszcza się numeru na pierwszej stronie – stronie tytułowej i drugiej – strona z oświadczeniami promotora i autora pracy – dotyczy wyłącznie egzemplarza do archiwum).
8. Do tytułów tabel, wzorów, rysunków, schematów, itp. stosuje się czcionkę Times New Roman 12 pkt. pogrubiony, numerowanie automatyczne przez całą pracę; bez kropek po tytułach.
9. Cudzysłów stosuje się głównie przy:
 1. dosłownym cytowaniu tekstu,
 2. pisaniu nazw czasopism.
10. Tytuły cytowanych publikacji (książek, aktów prawnych i in.) oraz terminów obcojęzycznych należy pisać kursywą.
11. W pracy powinny być stosowane formy bezosobowe wypowiedzi (np. przedstawiono), tryb bierny (został przedstawiony) oraz wypowiedzi w 3. osobie liczby pojedynczej i mnogiej (bank stosuje, klienci wybierają), nie należy stosować formy 1. osoby liczby pojedynczej lub mnogiej (formy wynikające z utożsamiania się dyplomanta z analizowanym przedmiotem).
12. Wyliczenia krótkie kończy się przecinkami i na końcu kropką, wyliczenia dłuższe w formie zdań średnikami albo kropkami i kończy kropką. Stosuje się jednolitą zasadę punktowania i numerowania. W przypadku, gdy na końcu wiersza znajdzie się spójnik lub przyimek (np. i, w, itd.), należy go przenieść do następnego wiersza.
13. Praca dyplomowa musi być napisana poprawnym językiem, bez błędów stylistycznych, frazeologicznych, ortograficznych czy interpunkcyjnych.

Załącznik 1.4. Wymagania redakcyjne

Wymagania redakcyjne – styl APA 7th. edition

Styl APA 7ed. jest to zbiór zasad i reguł, które zostały stworzone w celu uporządkowania i ujednolicenia procesu tworzenia tekstów naukowych (o charakterze społecznym, humanistycznym) oraz ich poprawnego zapisu. Opis zasad i reguł stylu APA można odnaleźć w publikacji Publication Manual of the American Psychological Association. Aktualnie obowiązująca siódma wersja stylu APA została udostępniona z końcem 2019 r, obowiązuje od 2020 r.

Do zbioru zasad i reguł stylu APA zalicza się między innymi zapis: odsyłaczy do cytowanych prac, bibliografii, przypisów dolnych, dosłownego przytaczania tekstu, tabel i rysunków oraz innych, które to zostały przedstawione i opisane (wraz z przykładami) w poniższej skrótowej wersji instrukcji.

1. ODSYŁACZE DO CYTOWANYCH PRAC

Każde cytowanie innej pracy w tekście winno być opatrzone stosownym odsyłaczem do cytowanej pracy (citing references in text). Spis cytowanej literatury znajduje się na końcu tekstu w sekcji Bibliografia.

- a) Do pracy jednego autora Według wzoru:

Nazwisko autora (bez imion i inicjałów), rok publikacji. Przywoływanie strony zamieszczamy na samym końcu po przecinku.

Przykłady:

„Komory i wodociąg mózgu wypełnione płynem mózgowo-rdzeniowym powstają z jamy pęcherzyków nerwowych (Longstaff, 2005, s. 106).”

„(...) dzięki badaniom laboratoryjnym na poziomie komórkowym, zwłaszcza biochemicznym i neurofizjologicznym (Martin, 2001).”

“Emotional states such as sadness are simply co-occurring behavioral responses (elicited unconditioned reflexes, conditioned reflexes, operant predispositions) that appear to be integrated because the behaviors are occasioned by common discriminanda and are controlled by common consequences (Skinner, 1953).”

“More specific discrimination training may be useful (e.g., the first situation may be better labeled as burned out and the second as grieving) but given the problems associated with training the tacting of private events (Moore, 1980).”

„Jak podaje Prochwicz, (2014), osoby doświadczające urojenia rzadko stają się sprawcami przestępstw, mają raczej tendencję do izolowania się.”

„Psychologrzy zajmujący się wrażeniami przyjmują przede wszystkim perspektywę biologiczną (Zimbardo, 2017).”

“According to this perspective, adhered to most notably by AA and other 12-step programs, an individual is said to be “in recovery,” not “cured” or “recovered” (Humphreys, 2004).”

“In other words, a schedule of reinforcement is a prescription that states how and when discriminative stimuli and behavioral consequences will be presented (Morse, 1966).”

W sytuacji przywołania w tym samym nawiasie kilku różnych prac tego samego autora należy je oddzielać średnikiem i uporządkować alfabetycznie (według takiej samej kolejności, jak w bibliografii).

Przykłady:

„(...) na przykład zwiększeniem lub zmniejszeniem wielkości i masy mózgu, powiększeniem komór mózgu (Bogerts, 1989; 1993).”

„Stłumiona część osobowości domaga się aktualizacji, która może nastąpić poprzez doświadczenia specyficznej frustracji i cierpienia lub po odbyciu terapii (Maslow, 1986; 1990).”

“Behavior continuously varies and sources of variation can be interna lor external (Hovell, Wahlgren, Adams, & Wahlgren, 2009; Rachlin, 1994; 2000).”

b) Do prac wielu autorów Według wzoru :

W okrągłym nawiasie nazwiska autorów po przecinku oraz rok publikacji. Jeżeli jest 3 lub więcej autorów w przypadku pierwszego cytowania podajemy wszystkich autorów po przecinku. W dalszej pracy nazwisko pierwszego autora z dopiskiem „i in.”.

Przykłady :

„Bandura (Rosenthal, Bandura, 1978) stwierdził, że bywają bardziej i mniej atrakcyjne modele dla obserwujących.”

„(...)a zdobyte podczas jego przeprowadzania doświadczenia pokazują, że na ich symptomy wpływają inne czynniki niż poważna choroba (Silver, Sanders, Morrison, Cowey, 2005).”

“Depression as a referent to mood or emotional state appeared as early as 1665 and merely meant a lowering of mood or spirits (Simpson & Weiner, 1989).”

“Based on broad measures that include work absenteeism, treatment costs, and other factors, the annual economic cost of depressive disorders in the United States may be over \$40 billion (Antonuccio, Thomas, & Danton, 1997).”

“Thus, more depression is treated in primary care than in any other mental health or health care setting (Kessler, McGonagle, Swartz, Blazer, & Nelson, 2003; Shapiro, 1984).”

„Sprawa przedszkola McMartin rozpoczęła nawal panicznych oskarżeń o molestowanie seksualne dzieci przez nauczycieli w różnych przedszkolach w całych Stanach Zjednoczonych, z których większość była fałszywa (Tavris i Aronson, 2008).”

„Te trzy wymiary wyznaczają główne sposoby, w jakie ludzie wyjaśniają zdarzenia (Meyer, Koebl, 1982), zarówno w indywidualistycznych krajach Zachodu, jak i koletywistycznych krajach Wschodu (Hau, Salili, 1991).”

“Instructions about interval (or ratio) contingencies often occur in everyday life (Luciano, Poppen, 2002).”

“Whitley and Hesse (1983) attempted to train tacting based on changes in response topography.”

c) Do prac autorów o tym samym nazwisku Według wzoru:

Inicjały imion autorów wydania, nazwisko, rok publikacji.

Przykłady:

“Up to 25 million people in the United States alone meet criteria for some type of depressive disorder in given year (M. Keller, B. Keller, 1994).”

d) Do kilku prac tego samego z tego samego roku Według wzoru :

Jeśli kilka prac tego samego autora (lub autorów) zostało opublikowanych w tym samym roku, należy wstawić litery a, b, c itd. po roku publikacji (bez spacji między rokiem a literą).

Przykłady:

„W terminach fizjologicznych są to zaburzenia czuwania, wzbudzania i reaktywności, które występują najczęściej w przypadku urazów mózgu i pnia mózgu (Herzyk, 2005a, 2005b).”

„(...) spowolnienie ruchów umożliwiających powrót do stanu poprzedzającego (Bilikiewicz, 1973; Wciórka, 2002b).”

„(...) lub wytycznych do odbierania języka (Bee, 2004; Slobin, 1985a, 1985b).”

“However , although an unhealthy appearance has been almost synonymous with being overweight in the literature (Campbell & Mohr, 2011; Manippa, van der Laan, Brancucci, &Smeets, 2019; McMerran et al., 2010a ,2010b; Rodriguez, Finch, Buss, Guardino, &Tomiyama, 2015).”

“Another procedure,episodic future thinking , ha salso been shown to reduce delay discounting rates (Daniel, Stanton, &Epstein, 2013a, 2013b).”

„Zdaniem omawianych badaczy jest wysoce prawdopodobne, że mózg czeka na pojawienie się najwolniejszego sygnału, zanim nastąpi scalenie w percepceji (Sejnowski, 2000a).”

„Staje się bowiem coraz bardziej oczywiste, że każdy obszar mózgu bierze udział w wielu funkcjach, a każda funkcja jest reprezentowana przez wiele różnych obszarów. Ani holistyczne, ani lokalizacyjne modele nie zdały więc egzaminu (Kaczmarek, 1995a)”

“In terms of application, there are behavioral experiments with language-delayed humans that trained tacting as part of a more general program of language acquisition (Lee, 1981a). Experiments by LaMarre and Holland (1985) and Lee (1981b) also concerned the acquisition of tacting by language-delayed human.”

“If generalization between contexts does increase over time (Rosas, Bouton, 1997a), then the degree to which the perceived physical context changes as a consequence of a context switch after short and long retention intervals is not the same.”

e) Cytowanie z drugiej ręki

Polega na powoływaniu się na tekst, do którego autor nie miał bezpośredniego dostępu, który zna z innej pracy. Należy je stosować bardzo oszczędnie, np. gdy dana praca jest trudno dostępna lub niedostępna w znanym autorowi języku, a także wtedy, kiedy jej nakład został wyczerpany. W tekście powinniśmy powołać się na danego autora, ale odsyłacz powinien odnosić się do źródła, z którego korzystaliśmy bezpośrednio poprzedzony przyimkiem „za:” (z dwukropkiem).

Przykłady :

„Dlatego van der Kolk (1996, za: Bryant, Harvey, 2003) postawił tezę, że (...).”

„Zdrowy człowiek, zdaniem Frankla (1963, za: Oleś, 2003), to taki (...).”

“Behavior-analytic writings on clinical depression (e.g. Dougher & Hackbert, 1994, 2000; Ferster, 1973; Lewinsohn, 1974; see Eifert, Beach & Wilson, 1998, for an alternative, paradigmatic behavioral model) have been illuminative but sparse.”

“Likewise, Skinner’s analysis of self-knowledge (1957, 1974) depended heavily on the supposition that private events exert discriminative control over tacting. In this case, the use of the term (...), environmental variables are important for the historical development of the control (see also Hayes & Brownstein, 1986).”

„Hans-Georg Gadamer twierdzi, że rozumienie jest zawsze kontekstowe, ograniczone przez uprzedzenia próbujących zrozumieć (za: Fuchs, 2001, s. 82).”

„Johnston (1923) na podstawie badań anatomii porównawczej i rozwojowej podzielił ciało migdałowe na dwie części (za: Kropotov, 2009).”

“Vygotsky say that any higher function was first external because it was social at some point before becoming an internal, truly mental function. (cited in Wertsch, 1985, p. 62).”

“Hochshield (1989) found that, as gender culture shifted, with more women participating in the labor market, the marital baseline against which women measured, received, and appreciated gifts, shifted as well, but often men did not follow these changes (cited in Fields et al., 2006).”

Jeżeli nazwiska autora bądź autorów pojawiają się w naszej pracy, wówczas tylko rok wydania zapisujemy w nawiasie.

Na przykład :

„Pośród wielu stanowisk na temat związków między traumą a dysocjacją warto przytoczyć jeszcze pogląd Horowitza (1999), który uważa, że wystąpienie dysocjacji po traumie jest powszechną (...).”

„Wybitny psychiatra dziecięcy Kanner (1954) ma jednak zastrzeżenia zarówno co do genetycznej

„Rosenthal i współpracownicy (1968) przeprowadzili interesujący eksperyment w warunkach maturalnych (...).”

“There are several obstacles to achieving this precision with the term depression, which have been excellently presented for the term anxiety by Friman, Hayes, and Wilson (1998).”

“This notion became the foundation of Lewinsohn’s (1974) theory and dominated the behavioral literature for several decades.”

“We hold that Lewinsohn’s (1974) characterization of the core affective experience of depression as an elicited by-product of losses of or reductions in positive reinforcement is fundamental to understanding depression.”

“Hayes, Wilson, Gifford, Follette, and Atrosahl (1996) have provided a convincing review showing that avoidance may underlie a host of psychological problems, (...).”

“De Luca and Holborn (1990, 1992) conducted a series of studies exploring the effects of interval and variable ratio schedules on adolescent boy’s PA.”

2. ZAPIS BIBLIOGRAFII

Według reguł stylu APA zapis bibliografii powinien mieć jednolity charakter, co oznacza, że w zapisie nie należy wyróżniać poszczególnych kategorii.

a) Artykuł w czasopiśmie Zapis według wzoru:

Nazwisko autora, Pierwsza litera imienia autora. (Rok). Tytuł artykułu. Tytuł czasopisma, Tom (Numer), początkowa strona-końcowa strona. *

Niewiadomska, A. (2011). Wpływ migracji zagranicznej siły roboczej na polski rynek pracy. Nauki Społeczne. Social Sciences, 2(4), 11-26.

Kleszczewska-Albińska, A. (2020). Zaniedbane emocjonalnie dzieci – symptomy, diagnoza, formy wsparcia w środowisku przedszkolnym. Psychologia Rozwojowa, 25(3), 33-46.

*W przypadku, gdy artykuł ma nadany numer DOI (Digital Object Identifier), numer ten należy wskazać jako końcową część zapisu bibliograficznego:

Honcharenko, O. (2019). Historical Concept of Philosophy of Education. Filozoficzne Problemy Edukacji, 2(2019), 93-109. <http://doi.org/10.4467/25450948FPE.19.006.10960>

*W przypadku, gdy artykuł nie ma nadanego numeru DOI i należy do e-periodyków publikowanych tylko i wyłącznie w Internecie, adres url tego artykułu należy wskazać jako końcową część zapisu bibliograficznego:

Muratova, A-D. (2020). When Sharing Becomes Healing. Washington Square News, 54(13), 8.
<http://nyunews.com/uta/voices/2020/04/27/sexual-assault-awareness-month-personal-essay/>

b) Książka

Zapis według wzoru:

Nazwisko autora, Pierwsza litera imienia autora. (Rok). Tytuł książki. Wydawnictwo.

Pąchalska, M., Kaczmarek, B. L. J., Kropotov, J. D. (2014). Neuropsychologia kliniczna. Od teorii do praktyki. PWN.

Brzeziński, J.M. (2019). Metodologia badań psychologicznych. Wydanie nowe.

PWN.

Shaughnessy, J. J., Zechmeister, E. B., Zechmeister, J. S. (2002). Research Methods in Psychology. McGraw-Hill.

Zimbardo, P. (2007). The Lucifer Effect: Understanding How Good People Turn Evil. Random House, Rider.

c) Książka pod redakcją

Zapis według wzoru:

Nazwisko autora, Pierwsza litera imienia autora. (red.). (Rok). Tytuł książki. Wydawnictwo.

Cierpiąłkowska, L., Sęk, H. (red.). (2020). Psychologia kliniczna. PWN. Szymkiewicz, B. (red.). (2013). Psychologia procesu. Teoria i praktyka. Eneteia.

Forrester, M. (red.). (2010). Doing Qualitative Research in Psychology. SAGE Publications Ltd.

Fosha, D., Siegel, D. J., Solomon, M. F. (red.). (2009). The Healing Power Of Emotion. Affective Neuroscience, Development & Clinical Practice. W. W. Norton & Company.

d) Rozdział w pracy zbiorowej

Zapis według wzoru:

Nazwisko autora, Pierwsza litera imienia autora. (Rok). Tytuł rozdziału. W: Pierwsza litera imienia autora. Nazwisko, Pierwsza litera imienia autora. Nazwisko (red.), Tytuł książki (s. początkowa strona-końcowa strona). Wydawnictwo.

Kwiatkowski, P. (2018). Postawy młodzieży wobec prawa w kontekście psychopatii oraz rodzinnego i szkolnego wymiaru kontroli społecznej. W: W. P. Poleszak (red.), Wychowawcza funkcja rodziny

Podlipniak, P. (2020). Współczesna muzykologia wobec psychologii muzyki. O znaczeniu perspektywy psychologicznej w refleksji o muzyce. W: M. Chełkowska-Zacharewicz, J. Kaleńska-Rodzaj (red.), Psychologia muzyki (s. 27-46). PWN.

Kałowski, P. (2020). Narration True and False: Dialogical Self Theory in Psychotherapy. W: B. Bokus, E. Kosowska (red.), Truth and Falsehood in Science and the Arts (s. 189-204). Uniwersytet Warszawski.

Mousset-Libau, L. (2005). Proposal for a primary program of prevention, in educational circle, of violences. W: L. Sałaciński, M. Głażewski (red.), Conflicts Mediation The Youth (s. 81-90). Oficyna Wydawnicza IMPULS.

e) Gazety i czasopisma nie będące periodykami naukowymi

Zapis według wzoru:

Nazwisko autora, Pierwsza litera imienia autora. (Rok, dzień liczbowo miesiąc słownie). Tytuł artykułu. Tytuł gazety/czasopisma, (Numer), początkowa strona- końcowa strona.

Rozwadowska, M. (2021, 1 kwietnia). Dość życia w pancerzu. *Sens*, (4), 32-35.

Odsyłacz w tekście głównym: (Rozwadowska, 2021).

Braunek, M. (2012, 14 listopada). Dlaczego człowiekowi wcale nie jest lepiej, gdy ma coraz więcej. *Sztuka życia*, (12), 12-15.

Odsyłacz w tekście głównym: (Braunek, 2012).

Frerichs, G. (2020, 17 grudnia). Love in disorder. *CAPITAL*, (75), 93-94.

Odsyłacz w tekście głównym: (Frerichs, 2020).

Ryan, J. (2021, 30 marca). The rise of Instagram activism. *Trinity News*, (8), 14-15.

Odsyłacz w tekście głównym: (Ryan, 2021).

f) Gazety i czasopisma w formie online

* W przypadku, gdy przywoływany jest określony adres url, należy zastosować zapis: http lub https oraz nie stawać kropki na końcu przywoływanego adresu url.

Zapis według wzoru:

Nazwisko autora, Pierwsza litera imienia autora. (Rok, dzień liczbowo miesiąc słownie). Tytuł. Tytuł gazety/czasopisma. <http://strona>*

Nowakowska, M. (2021, 17 marca). Czym jest FLOW - jak odnaleźć swoje uskrzydlające aktywności? Charaktery. <http://charaktery.eu/artykul/czym-jest-flow-jak-odnalezc-swoje-uskrzydlajace-aktywnosci>

Odsyłacz w tekście głównym: (Nowakowska, 2021).

Jarosz-Bilińska, A. (2021, 25 marca). Wybrane zaburzenia neurorozwojowe u dzieci w kontekście różnic międzypłciowych. Psychologia w praktyce. <http://psychologiapraktyce.pl/artykul/wybrane-zaburzenia-nurorozwojowe-u-dzieci-w-kontekscie-roznic-miedzypłciowych>

Odsyłacz w tekście głównym: (Jarosz-Bilińska, 2021).

Samuel, J. (2020, 7 marca). The psychology behind the challenges of getting rich quick. The Times. <http://www.thetimes.co.uk/article/julia-samuel-the-psychology-behind-the-challenges-of-getting-rich-quick-lcs0d2p5b>

Odsyłacz w tekście głównym: (Samuel, 2020).

Waldman, K. (2021, 5 lutego). Can We Control the Voice in Our Head? The New Yorker. <http://www.newyorker.com/books/page-turner/can-we-control-the-voice-in-our-head>

Odsyłacz w tekście głównym: (Waldman, 2021).

g) Wpis na blogu

Zapis według wzoru:

Nazwisko autora, Pierwsza litera imienia autora. (Rok, dzień liczbowo, miesiąc słownie). Tytuł wpisu [Wpis na blogu]. <http://strona>

Kotlarek, M. (2020, 29 listopada). Jak dajesz sobą manipulować? [Wpis na blogu]. <http://psycholog-pisze.pl/jak-dajesz-soba-manipulowac/>

Odsyłacz w tekście głównym: (Kotlarek, 2020).

Gerasimuk, E. (2020, 15 października). Jak przygotować się do psychoterapii? [Wpis na blogu]. <http://intoself.pl/2020/10/jak-sie-przygotowac-do-psychoterapii/>

Odsyłacz w tekście głównym: (Gerasimuk, 2020).

Ramsay, R. (2021, 26 marca). How Adults with ADHD Can "Manufacture" Motivation. [Wpis na blogu]. <http://www.psychologytoday.com/intl/blog/rethinking-adult-adhd/202103/how-adults-adhd-can-manufacture-motivation>

Odsyłacz w tekście głównym: (Ramsay, 2021).

Kensinger, R. (2018, 27 sierpnia). The "Dark Beast" Behind Combat Trauma—a Clinician's View. [Wpis na blogu]. <http://www.brainblogger.com/2018/08/27/the-dark-beast-behind-combat-trauma-a-clinicians-view/>

Odsyłacz w tekście głównym: (Kensinger, 2018).

h) Komentarz na forum internetowym

Zapis według wzoru:

Nazwisko autora, Pierwsza litera imienia autora. [zamiennie nick] (Rok, dzień liczbowo miesiąc

fatum (2021, 23 lutego). RE: Czy płeć biologiczna determinuje psychikę? [Komentarz na forum internetowym].

<http://www.psychologia.net.pl/forum.php?level=456124&post=456125&sortuj=0>

Odsyłacz w tekście głównym: (fatum, 2021).

Tuszyńska, K. (2019, 21 sierpnia). Lęki. [Komentarz na forum internetowym].

<https://ocalsiebie.pl/forums/topic/1595-l%C4%99ki/>

Odsyłacz w tekście głównym: (Tuszyńska, 2019).

sakoz (2015, 22 marca). What is the "anatomy" of "believing"? [Komentarz na forum internetowym].

<https://psychologyforum.com/threads/what-is-the-anatomy-of-believing.2774/>

Odsyłacz w tekście głównym: (sakoz, 2015).

Richard@DecisionSkills (2019, 6 marca). Empty Head. [Komentarz na forum internetowym].

<https://www.uncommonforum.com/viewtopic.php?t=107835>

Odsyłacz w tekście głównym: (Richard@DecisionSkills, 2019).

i) Twitter

Zapis według wzoru:

Nazwisko autora, Pierwsza litera imienia autora. [nazwa użytkownika]. (Rok, dzień liczbowo miesiąc słownie). Treść wpisu [Tweet]. <http://strona>

Sokołowski, A. [@Psychologia]. (2021, 31 marca). „Psychoanaliza i cały ten jazz: rytm interwencji w praktyce klinicznej” - wykład otwarty Kena Robinsona - 4 maja 2021 – PTTP

<http://ptpp.pl/aktualnosci/> [Tweet]. <http://twitter.com/Psychologia>

Odsyłacz w tekście głównym: (Sokołowski, 2021).

Mlynarczyk-Burek, A. [@agata_mburek]. (2021, 31 marca). Pandemia niewątpliwie przyniesie falę zaburzeń psychicznych. Warto już dziś zastanowić się, jak będzie wyglądać ta opieka. Psychiatria jest w ruinie, a psycholog nie doczekał się jeszcze uregulowania swojego zawodu [Tweet].

<http://twitter.com/OZZPsychologow>

Odsyłacz w tekście głównym: (Mlynarczyk-Burek, 2021).

Psychology Studies [@Psych_Studies]. (2021, 12 marca). Adolescent Behaviors (The Chicago School of Professional Psychology) <https://bit.ly/3tbbmDd> [Tweet]. http://twitter.com/Psych_Studies
Odsyłacz w tekście głównym: (Psychology Studies, 2021).

Withbourne, S. K. [@swhitbo]. (2021, 23 marca). When #perfectionism becomes pickiness, new #psychology research shows how to calm down and accept life, imperfections and all. #mental #health #happiness #anxiety #coping [Tweet]. <https://twitter.com/swhitbo>

Odsyłacz w tekście głównym: (Withbourne, 2021).

1. PRZYPISY DOLNE

W stylu APA przypisy dolne to krótkie objaśnienie autora odnoszące się do wskazanych wyrazów,

zwrotów czy też fragmentów tekstu, pozwalając na umieszczenie dodatkowej treści bez odwracania uwagi czytelnika od tekstu, lub też służą do podania informacji o prawach autorskich do cytowanych bądź adaptowanych materiałów, takich jak skale, pozycje kwestionariuszowe, reprodukowane rysunki lub tabele, czy też do rozbudowanych fragmentów tekstu innego autora (powyżej 400 słów). Według APA 7 stosowanie przypisów uzupełniających należy ograniczyć do niezbędnego minimum.

- Przypisy powinny być tworzone z zastosowaniem funkcji przypisów w edytorze tekstu;
- Prawidłowo sformułowany przypis należy umieścić na dole strony z tekstem, na której się pojawia, lub należy wymienić przypisy razem na oddzielnej stronie po odsyłaczach;
- Do tworzenia przypisów dolnych należy używać domyślnych ustawień czcionki (czcionka użyta w przypisach może być w nieco mniejszym rozmiarze niż sam tekst, może też mieć inne odstępy między wierszami);
- Wszystkie przypisy dolne należy numerować kolejno w tekście, używając do tego cyfr arabskich – tekście cyfry te przyjmują formę indeksów górnych, które mogą występować po prawie każdym znaku interpunkcyjnym;
- Numery przypisów nie powinny następować po myślnikach (-), a jeśli pojawiają się w zdaniu w nawiasach, numer przypisu należy umieścić w tychże nawiasach.

W stylu APA wyróżnia się 2 typy przypisów dolnych:

- a) przypisy uzupełniające podstawowe informacje zawarte w tekście głównym (występujące bardziej powszechnie);
- b) przypisy informujące o prawach autorskich do dzieła chronionego prawem autorskim (znacznie bardziej powszechną praktyką jest podawanie informacji o prawach autorskich bezpośrednio pod powielaną tabelą, ryciną czy innym elementem).

- a) Przykłady przypisów uzupełniających podstawowe informacje zawarte w tekście głównym:

Prądy występujące w pojedynczym neuronie nazywamy dipolami prądu. Nie należy jednak mylić ich z dipolami wyładowań elektrycznych, które generują sygnały EEG. Suma zaś magnetycznych dipoli⁹, które powstają w wyniku działania sieci dipoli elektrycznych, to magnetoencefalografia (MEG).

⁹ Dipol magnetyczny – układ wytwarzający pole magnetyczne, które cechuje magnetyczny moment dipolowy, np. magnes trwałych, solenoid lub pojedyncza pętla z prądem. Wszystkie skończone źródła pola magnetycznego są dipolami.

(Źródło: Pąchalska, M., Kaczmarek, B. L. J., Kropotov, J. D. (2014). Neuropsychologia kliniczna. Od teorii do praktyki. PWN)

Chociaż zaburzenia te nie są szczególnie częste – występują u około 2% populacji – opanowały wyobraźnię społeczną pod swoimi potocznymi nazwami „histerii”¹ i „hipochondrii”.

¹ Początkowo termin „histeria” nie miał nic wspólnego z „popadaniem w histerię”. Słowo „histeria” pochodzi greki i oznaczało „macicę” lub „lono”. Naturalnie, dawni lekarze uważali, że tylko kobiety mogą popadać w histerię, gdyż ich zdaniem symptomy fizyczne wynikały z tego, że macica wędruje w kierunku porażonej części ciała. Tak już jednak nie uważamy, zwłaszcza od czasu, gdy dowiedziono, że mężczyźni też mogą popadać w „histerię”.

(Źródło: Zimbardo, P.G., Johnson, R.L., McCann, V. (2017). Psychologia. Kluczowe koncepcje. Tom 4. PWN)

As Blum (2018) points out, warden Jaffe worked to foster the abusive guard behaviour that Zimbardo would later argue had arisen organically. For example, there is an archival audio tape in which warden Jaffe attempted to convince a guard, who had been reluctant to act abusively, to change his behaviour and adopt the role of a tough guard.³

³ This audio tape can be accessed directly online at <http://purl.stanford.edu/wn708sg0050>, and there is a complete transcription of the tape available in the Supplemental Material to Haslam, Reicher and Van Bavel (2019).

(Źródło: Griggs, R. A., Bartels, J. M. (2019). Teaching Scientific Thinking Using Recent Archival Revelations about the Stanford Prison Experiment. Psychology Teaching Review, 25(2), 39–47)

This willingness to take conspicuous, bold action in a way that sets one apart from his already brave peers continues to serve as the high-water mark of heroism in modern warfare [...]¹

¹ Note that only 464 U.S. combatants in World War II received the Medal of Honor, and of these just 211 had survived the engagement for which the Award was conferred (Murphy, 2005)

(Źródło: Franco, Z. E., Blau, K., Zimbardo, P. (2011). Heroism: A Conceptual Analysis and Differentiation Between Heroic Action and Altruism. Review of General Psychology 15(2), 99–113

b) Przykłady przypisów informujących o prawach autorskich:

Załącznik

Praktyka psychologiczna oparta na dowodach¹

Raport sporządzony przez Grupę Roboczą ds. praktyki opartej na dowodach, powołaną przez
Zarząd Amerykańskiego Towarzystwa Psychologicznego

¹ Dane oryginału: APA Presidential Task Force on Evidence-Based Practice (2006). Evidence-Based Practice in Psychology. American Psychologist, 61(4), 271-285. Copyright 2006 by the American Psychological Association. Przedruk za zgodą wydawcy, w wersji polskiej pominięto streszczenie dokumentu.

(Źródło: Cierpiąkowska, L., Sęk, H. (red.). (2016). Psychologia kliniczna. PWN)

3. DOSŁOWNE PRZYTACZANIE TEKSTU (DO 40 WYRAZÓW I POWYŻEJ):

W przypadku cytowania fragmentu zawierającego mniej niż 40 słów:

- Należy włączyć fragment w tekst w cudzysłowie;
- Bezpośrednio za przytoczonym cytatem należy zamieścić nawias z odsyłaczem bibliograficznym do

źródła cytatu (autor, rok wydania oraz numer strony), lub też nawias, w którym podany jest jedynie numer strony, jeśli źródło cytatu (nazwisko autora i rok wydania) zostało podane w tekście przed jego wprowadzeniem;

- Nie jest potrzebne żadne dodatkowe formatowanie;
- Jeśli podaje się źródło cytatu na końcu zdania, należy umieścić znak interpunkcyjny na samym końcu, po nawiasie zamykającym cytat;
- Nie należy wstawiać wielokropka na początku i/lub końca cytatu, chyba że oryginalne źródło zawiera wielokropek;
- Kropki i przecinki należy umieszczać w zamykających pojedynczych lub podwójnych cudzysłówach;
- Inne znaki interpunkcyjne należy umieszczać w cudzysłowie tylko wtedy, gdy stanowią one część cytowanego materiału.

Przykłady:

Bardziej pozytyczny pogląd, według Weisberga, wskazuje, że myślenie osób zwanych geniuszami jest „zwykłym myśleniem zwykłych ludzi” (Weisberg, 1986, s. 11).

(Źródło: Zimbardo, P.G., Johnson, R.L., McCann, V. (2017). Psychologia. Kluczowe koncepcje. Tom 3. PWN)

Umysły cyfrowych nastolatków adaptują się do kultury napędzanej przez technologie, wypierającej tradycyjny i pozbawiony technologii sposób życia. „Młode pokolenie odsyła wartości rodziców do lamusa i tworzy nową sieć społeczną i polityczną, wprowadzając do mainstreamu własny <<cyberprzestrzenny>> styl życia, własny język i etykę zawodową” (Small, Forgan 2011, s. 46).

(Źródło: Poleszak, W.P. (2018). Wychowawcza funkcja rodziny. Innovatio Press Wydawnictwo Naukowe Wyższej Szkoły Ekonomii i Innowacji)

According to Salovey et al. (1999), people with a high level of emotional intelligence cope better when they are faced with difficulties. This is possible because they “accurately perceive and appraise their emotional states, know how and when to express their feelings, and can effectively regulate their mood states” (p. 160).

(Źródło: Kiełkiewicz, K. (red.). (2019). Psychological perspective on health and disease Volume 2 Manifestation and diagnoses of health conditions. UEHS Press)

This is the view that the function of depression is, “an unconscious, involuntary losing strategy, enabling the individual to accept defeat in ritual agonistic encounters” (Price et al., 1994, p. 241).

(Źródło: Bleasdale, C. (2015). Too Many ‘Friends,’ Too Few ‘Likes’? Evolutionary Psychology and ‘Facebook Depression. Review of General Psychology)

W przypadku dosłownego przytaczania tekstu zawierającego powyżej 40 słów:

- Cytowany tekst powinien tworzyć oddzielny blok i powinien posiadać wcięcie 0,5 cala od lewego marginesu;
- Należy zachować podwójne odstępy w całym cytowanym fragmencie i nie należy dodawać dodatkowego pustego wiersza przed nim ani po nim;
- Cytat nie powinien znajdować się w cudzysłówie;
- Źródło cytatu należy albo umieścić w nawiasach po końcowym znaku interpunkcyjnym cytatu lub należy podać autora i rok w tekście przed cytatem, a w nawiasie po końcowym znaku interpunkcyjnym umieść tylko numer strony;
 - W obu przypadkach nie należy stawiać kropki po nawiasie zamykającym. Wzór:

Tekst tekst:

Tekst tekst. (Autor, rok, nr str.)

Tekst tekst.

Przykłady:

Termin depresja pochodzi z języka łacińskiego de (w dół) i premere (przyciskać), więc deprimere można przetłumaczyć jako „przyciskać w dół”. Jak piszą Tacchi i Scott (2020):

Słowo depresja zyskało szeroką akceptację w XIX i XX wieku i było coraz częściej używane do opisania stanu psychicznego doświadczanego przez jednostki pod wpływem społeczeństwa. Jednak zanim termin ten stał się powszechnie używany, funkcjonowało słowo „melancholia”, które formalnie rzecz biorąc odnosi się do stanu psychicznego charakteryzującego się wyższym poziomem depresji oraz towarzyszącymi symptomami fizycznymi, a czasem halucynacjami i urojeniami. W XIX wieku stosowanie terminu „melancholia” zostało ograniczone głównie do osób z ciężką depresją, wymagającymi leczenia w zakładach dla obłąkanych. (s. 18)

(Źródło: Mazur, E. (2021). Depresja i poczucie sensu życia u osób obywających karę pozbawienia wolności. [Praca magisterska, Wyższa Szkoła Biznesu w Nowym Sączu])

The main dependent variable was whether the first hypothesis was supported or not, as reported by the authors. We tried to follow Fanelli's coding procedure as closely as possible:

By examining the abstract and/or full- text, it was determined whether the authors of each paper had concluded to have found a positive (full or partial) or negative (null or negative) support. If more than

one hypothesis was being tested, only the first one to appear in the text was considered. We excluded meeting abstracts and papers that either did not test a hypothesis or for which we lacked sufficient information to determine the outcome. (Fanelli, 2010, p. 8)

(Źródło: Scheel, A. M., Schijen, M., & Lakens, D. (2020, February 5). An excess of positive results: Comparing the standard Psychology literature with Registered Reports)

Parba (2018) asserts that an analysis of the socio-historical context of language policies in the Philippines reveals that English and Filipino are privileged languages. He states,

In other words, the two languages – English and Filipino – have enjoyed the hegemonic privilege of being used, circulated, and taught in many facets of Philippine society for many years now. While the Constitution promotes the use of Filipino and English all over the country, efforts to preserve and promote the use of the local non-dominant and regional languages remained scant before MTB-MLE was put in place. (p. 28)

Further, he claims that such privileging has influenced the construction and circulation of ideologies that cause people perceive Filipino and English as more valuable languages because they are spoken by intellectuals.

(Źródło: Padilla, P. (2021). Reading in Kapampangan, Filipino, and English: A Look at Multilingual Children in an Economically Challenging Philippine Community [Doctoral dissertation, University of the Philippines].

<https://scholars.wlu.ca/cgi/viewcontent.cgi?article=3477&context=etd>

4. TABELE I RYSUNKI

- a) Tabele – pod numerem tabeli (Tabela 1, Tabela 2, itd.) należy umieścić tytuł, który powinien być zapisany kursywą. Informację odnośnie źródła pozyskania danych należy umieścić pod tabelą. Słowo „Źródło” należy zapisać kursywą według wzoru:

Tabela 1

Bieguny wymiarów ego jako efekty socjalizacji versus desocjalizacji

WOCNA FINALIZACJA FAZ ROZWOJOWYCH	UŁOMNA – WADLIWA FINALIZACJA FAZ ROZWOJOWYCH
1. Ufność	1. Nieufność
2. Autonomia	2. Wstyd i zwątpienie
3. Inicjatywa i zadowolenie posiadania nowych sprawności	3. Indolencja i poczucie winy
4. Pracowitość, poczucie kompetencji, doświadczenie pozytywnych rezultatów	4. Doznawanie porażek, poczucie inności
5. Tożsamość (strukturalna i funkcjonalna), podmiotowość	5. Rozproszenie tożsamości, pomieszanie ról, relatywność
6. Intymność (autentyczna – nieinstrumentalna bliskość interpersonalna)	6. Izolacja lub (i) instrumentalność interpersonalna
7. Generatywność (kreatywność)	7. Stagnacja, petryfikacja

Źródło: Stanik, J. M. (2013). Psychologia sądowa. Podstawy - badania – aplikacje. PWN

Tabela 2

Bieguny wymiarów ego jako efekty socjalizacji versus desocjalizacji

Nazwa systemu	Neurotransmiter(y)	Źródło	Neuromodulacja
Cholinergiczny	Acetylocholina (ACh)	Jądro podstawy Meynerta	Systemy uwagi oraz systemy pamięci Obszary ruchowe (w przedniej części mózgu), system wykonawczy
Dopaminergiczny	Dopamina (DA)	Istota szara	Pobudzenie, stany czuwania-snu, system sensoryczny i sieci uwagowe
Noradrenergiczny	Noradrenalina (norepinefryna, NE)	Miejsce sinawe	Ogólny tonus układu nerwowego, system emocjonalny
Serotoninergiczny	Serotonin (SE)	Jądro szwu pnia mózgowia	

Źródło: Pąchalska, M., Kaczmarek, B. L. J., Kropotov, J. D. (2014), Neuropsychologia kliniczna. Od teorii do praktyki. PWN

Table 3

Selected Measures for Assessing Angry Mood States

Instrument	Ages	Comments
Children's Inventory of Anger (ChIA; Nelson & Finch, 2000)	6–16 years	Yields a total score, a validity index, and four subscale scores; identifies the types of situations that provoke anger and the intensity of anger responses
Novaco Anger Scale and Provocation Inventory (NAS-PI; Novaco, 2003)	9–18 years	Consists of anger and provocation scales, which can be administered separately or together
State–Trait Anger Expression Inventory (STAXI; Spielberger, 1988)	13 years–adult	Assesses experience and expression of anger
Beck Anger Inventory for Youth (BAI-Y; J. S. Beck et al., 2001)	7–18 years	Measures perceptions of mistreatment, hostile attributions, negative views of others, and physiological arousal associated with angry affect

Source: Friedberg, D. M., McClure, J. M., Hillwig Garcia, J. (2009). Cognitive Therapy Techniques for Children and Adolescents. THE GUILFORD PRESS

Table 4

Problems due to alcohol and drug use (N = 82)

	Yes	No
General problems due to drugs and alcohol		
Family ever worry or complain about use?	74 (90.2%)	8 (9.8%)
Did use ever create problems with close relationships?	75 (91.5%)	7 (8.5%)
Neglected family, school or work obligations for 2 or more days?	71 (86.6%)	11 (13.4%)
Trouble at school or work because of use?	67 (81.7%)	15 (18.3%)
Legal problems		
Arrested for DUI?	24 (29.3%)	58 (70.7%)
Arrested because of other use related behaviors?	54 (65.9%)	28 (34.1%)
Dependency items		
Been on a drug spree or binge that lasted more than 3 days	62 (83.8%)	12 (16.2%)
“Felt things” crawling on you as a result of drug use?	54 (73.0%)	20 (27.0%)
Had “shakes” or “tremors” during or after drug use?	62 (83.8%)	12 (16.2%)
Used drugs several times a day to keep a high going?	69 (93.2%)	5 (6.8%)

Source: Cleveland H. H., Harris, J. M., Wiebe, R. P. (2009), Substance Abuse Recovery in College.

Springer

- b) Rysunki – należy zastosować czcionkę 10 pkt. Numer, tytuł oraz informację o źródle należy umieścić pod rysunkiem Należy zwrócić uwagę iż słowa „Rysunek” oraz „Źródło” należy zapisać kursywą według wzoru:

Rysunek 1. Stanfordzki eksperyment więzienny, Źródło: <https://www.newsweek.pl/>

Rysunek 2. Zdjęcie z 1904 roku, przedstawiające wnętrze laboratorium Pawłowa w trakcie trwania doświadczenia na pięciu psach, Źródło: <http://psychologs.atspace.com/>

Figure 3. Bobo doll experiment, Source: <https://en.wikipedia.org/>

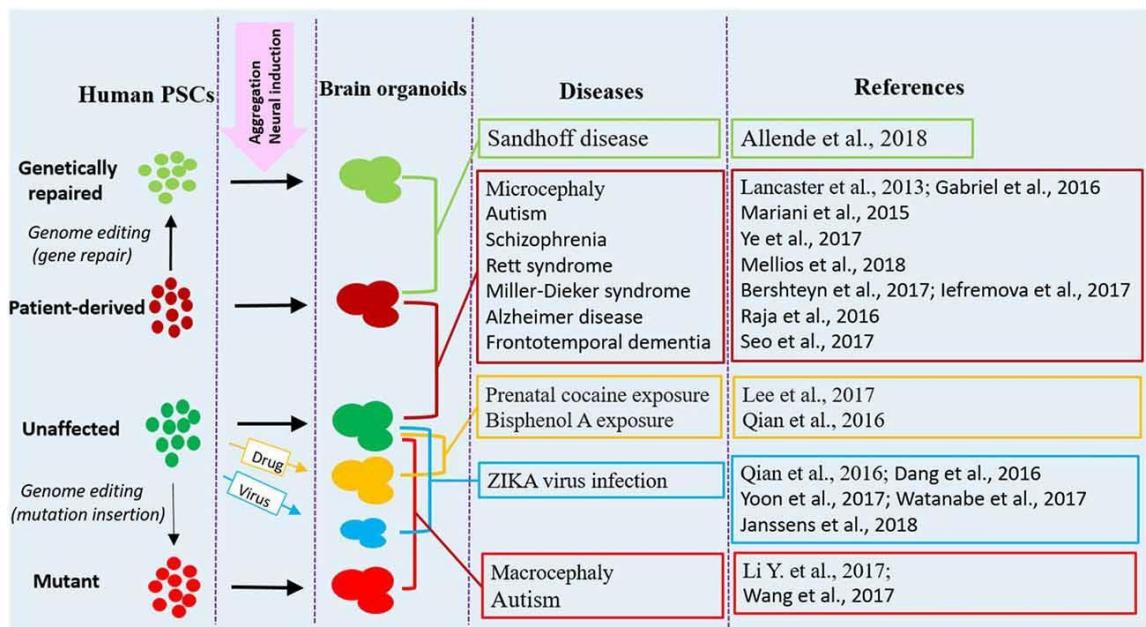

Figure 4. Human brain organoid modeling of neurological diseases., Source:

<https://www.frontiersin.org/>

**EGZAMIN MAGISTERSKI
PSYCHOLOGIA (studia jednolite magisterskie)**

1. Podstawowe założenia koncepcji psychologicznych człowieka.
2. Specyfika psychologii jako empirycznej nauki biologiczno-społecznej.
3. Metody i narzędzia badawcze w obszarze psychologii.
4. Etyczne problemy naukowych badań psychologicznych.
5. Etyka zawodu psychologa.
6. Koncepcje rozwoju poznawczego i moralnego człowieka.
7. Wpływ czynników genetycznych i środowiskowych na rozwój człowieka.
8. Znaczenie neuroprzekaźników w funkcjonowaniu człowieka.
9. Postawy i ich zmiany.
10. Heurystyki – uproszczone metody wnioskowania.
11. Konformizm – przejawy, konsekwencje, przykłady.
12. Psychopatologia rozwojowa oraz jej znaczenie w psychologii dzieci i młodzieży.
13. Zaburzenia eksternalizacyjne u dzieci i młodzieży.
14. Zaburzenia internalizacyjne dzieci i młodzieży.
15. Podstawowe zasady przeprowadzania rzetelnej diagnozy dzieci i młodzieży.
16. Związek nastroju z procesami poznawczymi.
17. Teorie emocji.
18. Stres psychologiczny i mechanizmy radzenia sobie z nim.
19. Podstawowe style kierowania i ich wpływ na funkcjonowanie jednostki w organizacji.
20. Zjawiska patologiczne w organizacji.
21. Organizacja wiedzy o świecie społecznym: schematy, skrypty i ukryte teorie osobowości.
22. Teorie osobowości – przegląd koncepcji.
23. Organizacja wiedzy o świecie społecznym: schematy, skrypty i ukryte teorie osobowości.
24. Uwaga i kontrola poznawcza - istota i funkcje.
25. Rodzaje pamięci i ich specyfika.
26. Istota, funkcje i rodzaje myślenia.
27. Teorie temperamentu – podobieństwa i różnice.
28. Teorie inteligencji - przegląd koncepcji.
29. Orientacja patogenetyczna vs salutogenetyczna w psychologii klinicznej i zdrowia.
30. Psycholog w systemie sądowym i penitencjarnym. Ja bym to pytanie zostawiła w kierunkowych bo obejmuje też zakres penitencjarny który w sądówce w ogóle się nie pojawi.
31. Koncepcje psychologiczne wykorzystywane w reklamie
32. Trafność, rzetelność, standaryzacja i normalizacja testu psychologicznego
33. Rekrutacja i selekcja pracowników.
34. Narzędzia informatycznych w diagnostyce psychologicznej.
35. Pojęcie zaburzenia psychicznego i jego kryteria definicyjne.
36. Narzędzia pracy oraz kompetencje coacha wg modelu „pętli coachingowej”.
37. Psychologiczne mechanizmy w komunikacji internetowej.
38. Czynnikowe teorie osobowości.
39. Teorie integrujące osobowość.
40. Sposoby poznawania osobowości oraz kryteria oceny teorii osobowości.